Год. XXXIV — Варна, 31 Мартъ 1929 г. — Брой 200

Абонаментъ:
За година . . 55 лв
За 6 месеци . 30 лв.

Обявления:
Официални по 2 лв. на квадр. сант.;
търговски
по споразумѣние

ВАРНЕНСКИ ОБЩИНСКИ ВЕСТНИКЪ

ИЗДАВА ВАРНЕНСКАТА ГРАДСКА ОБЩИНА
ИЗЛИЗА ВСѢКИ ПЕТЪКЪ.

Всичко, що се отнася до вестника, да се изпраща до кметството — Варна

Редакцията
ул. „Царь Бориса", Бабаджовото здание II-ия етажъ.

Броя 1 левъ.

Истинскитѣ причини за разтурянето на общинския съветъ.

Изложение на кмета г-нъ Н. Поповъ на 31 мартъ т. г. въ театъръ Ранковъ.

Днесъ въ театъръ Ранковъ се състоя публично събрание на което кмета г. Н. Поповъ обясни предъ варненското гражданство истинскитѣ причини за разтурянето на общинския съветъ. Събранието бѣ посетено масово отъ варненци. Между другото г. Поповъ каза:

I

Господа граждани,

На 10.II. т. г. станаха общинскитѣ избори и Вие удостоихте съ Вашето довѣрие листата, на която начело стоеше моето име, като й додохте 5000 гласа или 13 общин. съветници, колкото почти никоя кандидатна листа не е получавала отъ въвеждането на пропорционалната изборна система. Успѣхътъ се дължи на съзнанието на гражданството да търси чрезъ общинскитѣ избори разрешението не на държавни и общо политически проблеми, а на чисто общинскитѣ въпроси, които сж тъй много и тъй сложни следъ войнитѣ, особено за нашия многопострадаленъ и стопански западналъ градъ. Успѣхътъ се дължи и на творческото дѣло, което кметствата на Дем. Сговоръ отъ 1923 год. развиха и особено на онова развито въ последнитѣ години. Вмѣсто седемтѣ общински съветници, които при стария общински съветъ Дем. Сговоръ имаше, на 10. II получи 13, и гражданството си отдъхна, имайки надеждата да се създаде едно трайно и дѣйно пост. присжтствие, което да благоустрои града и повдигне неговия поминъкъ. За голѣмо съжаление, и за голѣмо нещастие на града надеждитѣ не се сбждаха: кметството се конституира, но наскоро следъ това *15 тѣ общински съветници отъ опозицията си подадоха оставкитѣ, и съвета се разтури.* На 21 априлъ ще се произведатъ новитѣ избори. Гражданството е въ недоумѣние, защо стана всичко това и така скоро. Събитието е важно, пакостьта отъ него за градскитѣ интереси е голѣма, и гражданството основателно търси причинитѣ и отговорноститѣ.

Пролѣтьта е най-удобното време за благоустройствени работи, които въ курортната и централна часть на града трѣбва до 1. VI. да се приключатъ. Чрезъ благоустройственитѣ мѣроприятия презъ миналитѣ двѣ години се създаде хлѣбъ на всички поминъци, и работното население, изморено отъ голѣмитѣ зимни бѣдствия, очакваше и тази година съ трепетъ пукването на пролѣтьта за да се започнатъ общинскитѣ работи Както кръвь, та по човѣшкитѣ жили, така заработенитѣ отъ работницитѣ срѣдства ще отидатъ у еснафи и търговци по близкитѣ праздници за разни покупки. Изложението, което преди изборитѣ отъ сжщото това мѣсто направихъ, даде възможность на гражданството да се освѣтли напълно колко, общинската благоустройствена политика допринася за градскитѣ поминъци.

На общинскитѣ предприятия сроковетѣ изтичатъ на 31 мартъ т. г, и всичкитѣ трѣбва до сжщата дата да се отдадатъ на ново. За тая цель трѣбва да има общин. съветъ, безъ който работата върви бавно и не сигурно. Предприятията сж множество и за десетки милиони: дюкяни, халитѣ, интизапа, кръвнината. . . . около 50 и повече на брой предприятия.

Общинския бюджетъ трѣбва на 1. IV. да бжде вече гласуванъ. Безъ такъвъ общината изживѣва едно ненормално положение.

Е добре. Безъ общински съветъ всичко това или не може да стане, или, което би могло да стане, ще се извърши не по естествения си пжть и безъ надлежнитѣ гаранции. Малъкъ примѣръ: Проспектитѣ за нашето лѣтовище се изработватъ въ Държавната печатница. Тѣ сж безпредметни, ако навреме не се пуснатъ. А кредитъ за изплащането имъ нѣма. Какъ да се гласува. Другъ примѣръ: за да се започне постройката на новата телеграфо пощенска станция на мѣстото на училището Св. Наумъ, трѣбва решение на съвета, а Министерството, ако до нѣколкото деня подобно не получи, ще даде кредита за Т. П. Станция въ другъ градъ. Утвърждението на търговетѣ ще става отъ Окр. управитель до 50,000 лв., и отъ Министра за повече. Значи не общин. избранници ще се произнасятъ по тѣхъ. Такъвъ е и случая съ *кръвнината* — предприятие за 1 мил. и 200,000 лв. *казиното* — предприятие за около 5 мил. лв. и др. подобни. Града не е господаръ на търговетѣ на тия предприятия. Впрочемъ, за добросъвестния гражданинъ, голѣмитѣ затруднения, гдето общината не ще има около 1½ месецъ общин. съветъ, сж очевидни. Собствено, общината нѣма съветъ отъ повече време, и всички дѣла отъ негова компетентность стоятъ висящи.

Дължа да подчертая и друго: *всѣки изборъ разстройва общинскитѣ работи и ги замедлява*, защото отвлича отъ работа и цѣлото гражданство, и управницитѣ. За миналия изборъ се пропилѣха 30—40 дни, толкова ще се пропилѣятъ и сега. Добавете и възможностьта да дойдатъ за управници нови хора, и тогава ще разберете пакостьта отъ разтурянето на общинския съветъ.

Въ тия хубави пролѣтни дни вмѣсто да закипи творческата работа въ пълната й ширина, на гражданството се устройватъ нови изборни зрелища.

II

Кои причини наложиха това? Опозицията дължи да ги каже, но тя ги крие отъ гражданството и вмѣсто тѣхъ сочи привидни. Тя устрои миналата недѣля събрание въ Юнашкия салонъ, на което говориха 4—5 оратори, споредъ които причинитѣ били следнитѣ:

а) *Насилията, извършени през време на общинскитѣ избори. Хр. Мирски* е говорилъ на тая тема. Но г-да граждани, где сж оплакванията отъ бититѣ, заплашенитѣ, изнуденитѣ? Контестация бѣше подадена до сжда, но не подкрепена съ подписъ *нито на едного отъ опозиционнитѣ водачи* и дори отъ нѣкой тѣхенъ второразреденъ другарь! Тя бѣше подадена отъ едно постороно лице и биде оставена отъ сжда безъ последствие, като неоснователна. Въ последствие и подателя й се убеди въ това и необжалва сждебното решение. Въ жалбата се твърдѣше за чужди поданици — арменци гласували, а въ сжда се установи, че тѣ сж записани въ избирателнитѣ списъци отъ десетолѣтие и редовно сж гласували. Хр. Мирски самъ не е ималъ смелостьта да подпише контестацията и да я подържа. Но независимо отъ липсата на оплаквания по тоя въпросъ има сждебно решение, на което ще трѣбва да се отдаде все повече цена, отколкото на моето и на онова на Хр. Мирски твърдеине Освенъ това, ако наистина г. Мирски си подава оставката поради насилничеството въ изборитѣ, защо имаше нужда отъ толкова бавене? Трѣбваше щомъ се свършиха изборитѣ, веднага да стори това. После, ако азъ и другаритѣ ми сме насила избрани, той и дугаритѣ му не сж така избрани. Защо тѣ ще си даватъ оставкитѣ. г. Мирски иска да обясни успѣхътъ на листата на Д. Сговоръ съ нѣкакви изборни насилия, но въ това нито себе си, нито гражданитѣ може да убеди.

Имаше насилия презъ изборитѣ, но тѣхниятъ авторъ не бѣше нито сговора, нито омразниятъ на опозицията „арнаутинъ" Кметъ Н. Поповъ, а другъ — *малъкъ сѣчко, който съ голѣмитѣ си студове измръзи ушитѣ* на всѣки, който подръзна да стои повечко на улицата. Ето кой голѣмъ пакостникъ г. Мирски трѣбва да сжди за изборни насилия.

Хр. Мирски твърди, че даденитѣ за нашата листа гласове били голѣма часть отъ *инородноститѣ малцинства*.. Разбира се, за резултата има само *избиратели*, безъ разлика на народности, но азъ мога да твърдя, че за листата ни гласуваха добри граждани, безъ разлика на партийность, съзнавайки интереситѣ на града. Впрочемъ, за единъ утвърденъ и неоспоренъ въ неговата правилность изборъ да се говори нѣма полза и не е нищо друго, освенъ превиване отъ пусто въ празно.

б) Ж. Желябовъ е посочилъ за причина незаконностьта на първото заседание на съвета, когато се избра новото пост. присжтствие. Въ що се състои незаконностьта? Въ това, че г. Желябовъ не билъ редовно поканенъ. Вѣрно е, че лично на него съобщение не се връчи, защото го нѣмаше въ града и не му се знаеше адресътъ. Той туку що се бѣше венчалъ и правеше свадбено пжтуване. Като съветникъ, който знае, че ще бжде повиканъ на заседание, той бешe длъженъ да си посочи адреса и дома си, и въ общината. Поднесена поканата на майка му и на другитѣ му роднини, никой *не пожела да я вземе и всички заявили, че не знаятъ где се намира.* Съ телеграма чрезъ Софийския градоначалникъ бѣ потърсенъ въ София у роднинитѣ на неговия бабалъкъ, у които отседналъ; отговорили се, че и тамъ не знаяли где е Желябовъ. А законитѣ противъ едно подобно укриване предвиждатъ цѣръ. Г-нъ Желябозъ криво си е направилъ смѣтката, като е мислилъ че Варненскитѣ общинари, не знаятъ законитѣ Съобщението биде оставено на майка му съ подписътъ на двама свидетели. И това стига и престига. Така се постжпва въ подобни случаи и съ всѣка сждебна призовка. Ами ако г. Желябовъ благоволѣше да пжтува 2 месеца или би отишелъ въ Америка, нима призовката трѣбваше да го следва, и въ това време града ще стои безъ кметство? Язна е всичката тенденциозность и несериозность на позицията на г. Желябова.

Сжщиятъ и другаритѣ му твърдятъ и друго: че понеже сж гласували за пост. присжтствие само 15 съветници, *изборътъ билъ незаконенъ.* Имало решение на администр. сждъ въ тоя смисълъ. Вѣрно е, че гласуваха 15. Явиха се въ заседанието и комуниститѣ, но негласуваха. Закона и правилника за град. общини изискватъ „болшинство" отъ присжтвующитѣ или отъ гласувалитѣ, а отъ 21 съветници 15 тѣ сж болшинство. Отъ гласувалитѣ пъкъ 15 тоже съ болшинство се провъзгласи постояното присжтствие. Собствено, последното имаше всичкитѣ 15 гласа.

Спорътъ се отнесе въ компетентното учреждение — Министерството на Вжтрешнитѣ дѣла, което намѣри избора за правиленъ и го представи съ докладъ на Царя, който издаде Указъ. Ако опозицията смѣташе позицията си за права, защо ще бѣга отъ съвета? Тя можеше да се потжжи предъ администр. сждъ и търпеливо да дочака възтържествуването на своето разбирание. Ама щѣли да минатъ 1—2 месеци. Та отъ това града какво щеше да загуби? Той щѣше да има съветъ, макаръ и времено постояно присжтствие, което подъ непосредствения контролъ на съвета щѣше да работи.

Г-да Желябовъ и Мирски се оплакватъ и отъ това, че *въ протокола отъ заседанието по избора на пост. присжтствие не се указало, кога комуниститѣ напуснали заседанието*, — преди или следъ гласуването. Преди всичко, тѣ отсжтствуваха въ това заседание и не знаятъ, какъ е било, и за това по закона и по човѣшката логика нѣматъ право да говорятъ, за станалото въ него. Протоколитѣ на съвета, *които не се подписватъ веднага*, трѣбва въ следното заседание да се прочетатъ и поправятъ. Въпросния протоколъ, понеже се изпраща въ Министерството въ оригиналъ, още на следния день биде подписанъ, отъ 15 тѣ, а комуниститѣ го повърнаха неподписанъ. Тѣ можеха да го подпишатъ при особно мнение. Но не сториха това, и се смѣта процедурата по провѣрката му завършена. Но въ черновката на протокола имало поправки отъ мене. Протокола не е стенографски, а е едно съкратено изложение на дебатитѣ и решенията. Председателствующия заседанието има и по закона и по правилницитѣ и право и дългъ да прегледа и преди да подпише протокола да го корегира въ неговитѣ грешки. Всѣки участвувалъ въ заседанието съветникъ има право да покаже грешкитѣ преди да го подпише. А азъ председателствувахъ съвета и при откриването и при закриването му. И председателствующия между тия два момента одобри и подписа протокола. Естествено, че невѣрности въ него никой не може да пише и ако това злоумишлено нѣкой стори, ще носи и углавна отговорность. Интересно е, че тъкмо *ония пасажи отъ протокола, които опозицията интересуватъ, тъкмо въ тѣхъ никаква корекция никой не е правилъ.* Нѣма и никаква неясность въ него. Макаръ протокола да не подлежеше вече на провѣрка, за да се избѣгнатъ големитѣ спорове и губенето на време, на второто заседание, когато се явиха всички общински съветници и се повдигна въпроса за него, азъ позволихъ да се прочете и самъ предложихъ дори и безъ дебати да се каже, кога сж напуснали първото заседание комуниститѣ. Но опозицията, следъ като се наговориха до насита, недочака гласуването и напусна залата. На третото заседание допълнението се гласува и прие, и съ това въпроса се изчерпи, и ако

опозицията желаеше да се ползува отъ поправката, можеше да се отнесе до Администр. сждъ. Но тя знаеше, че всичко това нѣмаше смисълъ и полза и желаеше само *да направи заседанията на съвета невъзможни или да принуди насъ 15 тъ и пост. присжтствие да си дадемъ оставкитѣ* и затова започна наново да иска думата за „насилията", „за протокола", „за съобщението на Желябова", и пакъ си излѣзе.

Г-нъ *Пешевъ* е подържалъ тезитѣ на предидущитѣ свои другари въ публичното събрание и се оплакалъ, че съмъ му предлагалъ служба за хората му, а *той не искалъ и възразилъ, че искалъ да се разбере само за идеитѣ*, които има да се реализиратъ. Не знамъ има ли учреждение, шефътъ на което да предлага служби, безъ да се търсятъ такива, но и въ общината слава Богу ваканции мжчно могатъ да останатъ незаети. Истината е, че г. Пешевъ и вечерьта, преди подаването на заявленията за оставкитѣ въ сжда, скришно отъ съюзницитѣ си, търсѣше служби за своитѣ партизани и изявяваше готовность, ако би получилъ 60 мѣста, да накара другаря си г. Самоковски да си оттегли оставката. Тогава той се тупаше по гърдитѣ и съжаляваше, гдето е подписалъ оставката си и оставилъ, хората си да гладуватъ. Самъ не желаеше да си оттегли оставката, защото се срамуваше вече да се яви предъ менъ въ общин. съветъ, следъ като ми каза толкова тежки думи. Другаритѣ му отъ другитѣ групи подушиха отстжпничеството и рано на другия день го поставиха съ поднасянето на заявленията прѣдъ свършенъ фактъ.

Жалкото е, че никой отъ водачитѣ на опозицията въ срещитѣ, които имаха съ мене, *нито дума не казаха за идеитѣ и за работата, що предстои*, и ако наистина това би ги интересувало, разбирателството щеше да дойде много лесно. Петименъ съмъ за добри сътрудници и не бихъ ги отблъсналъ.

г) *Ст. Поповъ е спечелилъ рекордъ въ публичното събрание, защото се е нагърбилъ съ неблагодатната тема*, която не търпи много приказки, *да докаже, че кмета Н. Поповъ въ изтеклитѣ две години нищо не е направилъ*, и че направеното е колкото дребно, невидимо, толкова и лошо. Той е подканилъ гражданството къмъ трезвость, преди самъ да покаже такава въ изложението си. Той не е могълъ да види направенитѣ отъ общината въ 2 години: 10 клм. шосета, 14 клм. пжтеки, 7—8 нови общин. сгради, електрификацаята на цѣлия градъ, канализация на толкова улици и пр. и пр. и изобилната работа, създадена чрезъ благоустройването на града. Заслѣпеното партизанство е страшенъ порокъ.

Ст. Поповъ намѣрилъ кусури въ Казиното, въ портата му, въ кубетото на театъра, и пр. Като че ли има царска дъщеря безъ кусуръ и като че ли, най-после, азъ да съмъ сътворилъ плановетѣ на сградитѣ! Той еималъ дързостьта да твърди, че, както казиното, така и банитѣ, не били рентабилни. Странно злоупотрѣбление съ довѣрието на гражданитѣ, които сж го слушали. Търгътъ за казиното токущо се завърши и даде приблизително 1 мил. лв. годишно. И дюкянитѣ даватъ около 150,000 лв. А казиното коствува $2^1/_2$ — 3 мил. лв., т. е. за 2—3 год. ще се изплати отъ доходитѣ си! Доходностьтъ на банитѣ Ви е извѣстна. Но, г-да граждани, тия сгради дори и никакъвъ доходъ да не даватъ, пакъ трѣбваше да ги имаме, за да привлечемъ лѣтовницитѣ, които оставатъ на града цѣлъ поминъкъ. Нима всичко това е толкова мжчно да разбере г-нъ Ст. Поповъ? Той или другаритѣ му сж говорили и за ежегоднитѣ разходи по службата въ банитѣ, като злоумишлено сж добавяли и ония суми, които сж дадени за довършване на сградитѣ, за разширението имъ, за инвентаръ и пр. и пр.

Нѣкои отъ ораторитѣ, мисля г. Пешевъ и г. Желябовъ, сж говорили за *голѣмитѣ разхищения* на общинската пара. Но тогава какъ си обесняватъ ораторитѣ следнитѣ факти:

а) че общинския бюджетъ е реализиранъ почти напълно за дветѣ години;

б) че само следъ 2 месеца, отъ като поехъ азъ кметството, изплатихъ неизплатени за 4 месеци чиновнически заплати и внесохъ невнесенитѣ за цѣла година около 1 мил. лева пенсионни удръжки; Че и до днесъ цѣли 2 год. азъ плащамъ заплатитѣ на време, изплатихъ всички дългове за веществени разходи за нѣколко години, че плащамъ и неизплатени около $3^1/_2$ мил. л заплати, останали отъ 1919, 1920 . . . . 1926 год.?

в) По регулация, за отваряне на улици, отчуждихме за милиони отъ гражданитѣ дворни места. Кой отъ тѣхъ не си е получилъ паритѣ? А по-рано отнемаха се имотитѣ безъ да се плащатъ.

г) Че въ 2 години се извършиха грамадни предприятия, за които сумитѣ сж напълно изплатени, че кредита на общината е повдигнатъ така, че днесъ на общината всички търговци предлагатъ стокитѣ си, и на износна цена? Нека всѣки гражданинъ запита за това нашата пияца, ако не иска да вѣрва на думитѣ ми. Ами миналото лѣто работници, колари и пр. по сгради и пжтища заработиха милиони отъ общината. Приемамъ анкета, за да се провери, че нито стотинка общината не остана да дължи.

д) Далъ съмъ десетина души чиновници подъ сждъ за нередовность въ парични работи. Има редъ и контролъ въ паричната служба — всѣка събрана сума веднага влиза въ касата, а нѣкога фин. пристави сж държали по домоветѣ си по месеци въ бохчи общинскитѣ суми.

Това за разхищение ли свидетелствува или за една добре уредена и контролирана служба? Нѣкой чиновникъ получавалъ по 200 лв. дневно до коледа. Не по 200, а по 300 лева ще дамъ на добриятъ и честенъ служитель, дайте го и ще го държа, не до коледа, а цѣли години, щомъ ми е потребенъ. И банитѣ и курортното бюро ще иматъ вече своитѣ началници щатни и постояно, защото сж съ развита и важна служба.

Грѣшки може да има, защото никой не е безгрѣшенъ, а и управлението е много обширно. Обаче една политика се сжди общо, споредъ общия й резултатъ, а не поотдѣлни грѣшки. Историята има едно опредѣлено мѣрило: *какъ едно управление се е отразило върху културното и материално повдигане на града.*

Кой гражданинъ ще отрече добрия добрия резултатъ на двегодишното общинско управление?

Господа граждани,

Разтурения общински съветъ има всичко три заседания. На първото се явиха отъ опозицията само комуниститѣ, а другитѣ не се явиха съ цель заседанието да не стане. На второто се явиха всички, сжщо и на третото, но и въ всичкитѣ опозицията действуваше по опредѣленъ планъ, за да ги осуети и направи работата невъзможна. *И тритѣ заседания ще останатъ паметни въ историята на нашата община* и ще свидетелствуватъ нѣкога, какъ лошо се е използувалъ принципътъ на самоуправлението и до какво лекомислие и необузданость сж могли да отидатъ общинскитѣ съветници. И нѣщо друго: какъ съветницитѣ сж се гаврили както съ другаритѣ си, тоже народни избраници, така и съ самиятъ кметски институтъ и института на общин. съветъ. Ще си позволя да Ви посоча нѣкои изрази, употрѣбени отъ опозиционнитѣ водачи, които иматъ претенцията да сж обществеици и да искатъ да ржководятъ сждбинитѣ на единъ голѣмъ градъ, който се слави въ България отъ години съ своята култура. Г-нъ Пешевъ, вмѣсто почтително да се обърне, къмъ кмета, както на възпитачъ обществеикъ пододобава, той го нарече *„касапско куче"*. Когато трѣбваше да иска отъ кмета думата той викаше: *„Г-нъ Никола Поповъ искамъ думата."* Възрази му се, че се намира въ учреждение и че съ Царски Указъ, Н. Поповъ е облѣченъ съ кметска власть, но г-нъ Пешевъ повтаря и потретва обидата, като заявява, че не признава нищо и много не намѣсто употрѣби известната фраза: „Царътъ царува, но не управлява." Желябовъ пъкъ се обръща къмъ болшинството, въ което има двама бивши председатели на окржж. сждъ, съ думата „овце." а Хр. Мирски нарече кмета, „кметъ въ кавички."

Не за личната обида — такава се лесно чисти, както бе казалъ покойния Стоиловъ — а за кметския институтъ и за института на общ. съветъ, които се излагаха на поругание, ми тежеше Не Н. Поповъ, а тия институти се унижаваха и подценяваха. Въпроснитѣ водачи, които претендираха да защитятъ самоуправлението, демократизмътъ и свободата и които говореха противъ несжществуващи изборни насилия, ругаеха публично самоуправителниятъ институтъ и жестоко го изнасилваха.

До като още Демокрацията ще бжде само мисъль, убеждение и ще липсва отъ чувствата и постжпкитѣ ни и до като ние не ще зачитаме Демократическитѣ институти, демокрацията ще си остане една фикция безъ всѣкакво значение за нашия животъ.

Социатното значение на една идея, казва Г. Л. Бонъ, се измѣрва само съ влиянието й върху душитѣ на хората.

III

Господа граждани,

Ето съображенията, които сж накарали опозиционнитѣ съветници, споредъ тѣхното изложение, да си подадатъ оставкитѣ за да разтурятъ общинскиятъ съветъ. Тия съображения не сж истинскитѣ, нито пъкъ дори, ако сж истински тѣ, могатъ да оправдаятъ единъ подобенъ актъ.

Да се разтури общинския съветъ значи да се предизвикашъ ново допитване до народа, а това може *да стане, когато предстои разрешението на голѣмъ общественъ въпросъ*, който при изборътъ не е сжществувалъ. Въ такъвъ случай, избранициттѣ биха могли да кажатъ, че при изборитѣ тоя въпросъ не е билъ обсжжданъ и че избирателитѣ може да иматъ различно отъ избранициттѣ си разбиране, поради което трѣбва да станатъ нови избори. Така се постжпва и съ други изборни учреждения и особено съ Народното събрание,

По кой голѣмъ въпросъ опозицията влѣзе въ конфликтъ съ разбиранията на избирателитѣ или съ кметството и болшинството? Още нито единъ въпросъ не бѣ сложенъ на разискване, още нито едно заседание за творческа работа не се състоя. Въ миналия съветъ имаше подобни въпроси, но нито Ж Желябовъ, нито Аз. Гачевъ, нито тѣхнитѣ другари, нито другаритѣ на Ст. Поповъ, Хр. Мирски, Ст. Пешевъ използуваха това за нова консултация съ избирателитѣ. Такива въпроси бѣха електрификацията на града, постройката на казиното, комарджийския въпросъ и др. А сега ние отъ кметството още, така да кажа, не бехме се видѣли съ опозицията и тя бърза да избѣга отъ своятъ дългъ. като си подаде оставката, и да се консултира наново съ избирателитѣ. За какво?

Но дори и въпроси подобни на посоченитѣ да възникнатъ, пакъ за узнаването на мнението на избирателитѣ по тѣхъ нѣма нужда отъ нови избори, защото има *законъ за допитване до народа*, по силата на който въпроситѣ могатъ да се предоставятъ на избирателитѣ.

Разтурянето на съвета не е играчка, произвеждането на нови избори, поставянето общината въ едно тъй тежко положение, всичко това не бива така лекомислено да се създава. *Трѣбватъ тежки обществени мотиви.* А отъ всичко, което опозицията обяснява личи, че тя се е поддала детински на своитѣ чувства и увлѣчения. Тя днесъ се срами отъ дѣлото си, тя съзнава грѣшката си. Тя вижда и осждителнитѣ погледи и слуша явнитѣ укори на всички граждани, дори и тѣхни приятели и партизани.

Но опозицията ще каже, че голѣмиятъ въпросъ билъ *кой да бжде избранъ за кметъ*. Наистина той е голѣмъ въпросъ за града, защото отъ умѣлото ржководство на кмета зависи цѣлата дейность не само на постояното присжтствие, но и въобще на общ. съветъ. Но по тоя въпросъ именно тукущо избирателитѣ си бѣха казали думата въ изборитѣ като дадоха на листата на Дем. Споворъ, която водехъ азъ, 13 мандата, а на другитѣ партии по 1—2—3; само по себе си се разбира, отъ коя група трѣбваше да се посочи кмета на града. И можеха ли 5 групи тъй разпокжсани да създадатъ кметство и на каква устойчивость би могълъ такъвъ конгломератъ да разчита и на каква дейность той би могълъ да се отдаде? Безъ шестимата комунисти, опозицията не можеше да има болшинство — тя оставаше съ 9 мандата. И съ комуната пакъ болшинство неможеше да има.

И така въпроса за кмета туку що бѣше разрешенъ отъ избирателитѣ, и нищо съществено не бѣше се случило за да има нужда последнитѣ наново да си казватъ думата.

Но тия ли посочени отъ опозицията мотиви сж я накарали да прибѣгне до пакостната постжпка?

Нека направимъ единъ по обстоенъ анализъ на отношенията и преговоритѣ Ще посоча и нѣкои факти и следъ това, ще се разбере, че има други скрити мотиви, вече унизителни и опасни за управлението на нашия градъ. И, разбира се, още по-малко оправдаващи оставкитѣ.

а) *Водачитѣ на опозицията* сж все млади хора — тѣ не искатъ да дочакатъ опитътъ и времето за себе си. Партизанството и завистьта ги страшно гложди. *Тѣ немогатъ да понесатъ, щото единъ кистъ чрезъ дейностьта си да се затвърди въ града*, дори и ако е като мене застарѣлъ и въ невъзможность да изнесе повече отъ още единъ мандатъ. Ж. Желябовъ още при закриването на стария съветъ подчерта, че никой въ Варна не е кметувалъ два пжти подъ редъ и пожела и менъ тая честь да се не падне.

Но въпросътъ за *затвърдяването на кметската власть* днесъ е актюаленъ за общинското дѣло въ цѣлия свѣтъ, и означава чрезъ задържането на единъ кметъ, една *затвърбена общинска политика*. Нѣкои държави сж си го разрешили преди десетилѣтия и сж щастливи и на затвърдената кметска власть дължатъ своя развой. Кой не знае, че въ много европейски градове кмета стои по 10 20 години и дори до своята смъртъ? Френскиятъ министръ Ерио отъ години е кметъ на своя роденъ градъ и запазва мандата си дори и когато е министъръ. Презъ 1924 год. имахъ случай да обиколя нѣкой отъ новозавоюванитѣ отъ Румъния земи и за мое очудване узнахъ, че преди да бждатъ откжснати отъ Австро Унгария, сж имали кметоветѣ си почти пожизнено. Чували сте сжщото за Виена. А въ много немски градове на всѣки неоснователно отстраненъ кметъ общината дължи пенсия и тая санкция е за да стане мжчно произволното уволнение на кметоветѣ.

Просвѣтения свѣтъ държи за едно постоянство въ кметския институтъ, защото съзнава, че бързитѣ промѣни сж пакостни за общинитѣ. Сжю за на градоветѣ въ Европа ратува отъ години за тоя идеалъ, ратува и нашия съюзъ на градоветѣ. Но какъ може да се създаде? — *или чрезъ законъ или чрезъ добрата воля на избирателя*, като преизбира свя кметъ. Законопроекта за градскитѣ общини ще уреди тоя въпросъ, поне до толкова, до колкото новия законъ за окржжнитѣ съвети създаде едно затвърдяване на властьта на окржжнитѣ управници. Известно Ви е, че всѣки 2 години се преизбиратъ само половината отъ окржжнитѣ съветници, на мѣстото на ония, които излизатъ по жребие. Членоветѣ на пост. комисия, които не сж излѣзли по жребие, не се преизбиратъ, а си оставатъ такива и при новия съставъ. Бламъ мжчно може да става. Споръ се води въ Европейската комунална литература, а сжщо и въ нашата, разисква се и въ нашитѣ кметски конференции, какъ да се затвърди и да се огради тя отъ честитѣ и произволни промѣни. Едни сж за назначаване кметската власть съ указъ, а не за избиранъ кметъ; други искатъ кмета да се избира направо отъ избирателитѣ, а не отъ общ. съветници: трети подържатъ сегашната система, но да се ограничи бламирането и въобще да се откжсне кмета малко отъ голѣмата си зависимость отъ общ. съветъ.

Каква система ще възприеме нашия законодателъ, още не е извѣстно. До тогава затвърдяването на кметската власть е въ непосредствена власть на избирателитѣ, които иматъ право да преизбиратъ единъ кметъ колкото пжти пожелаятъ, когато иматъ довѣрие въ него.

Е добре, Варненското гражданство вече съзна необходимостьта за града отъ затвърдена кметска власть и въ миналитѣ избори това под-

черта, като подкрепи сегашния кметъ. *Но опозицията се почувствува уязвена и застрашена отъ това и се обедини за борба противъ тоя здравъ принципъ.* Странно: избирателя изпревари съ своята култура своитѣ избраници и своитѣ водачи и сега му предстои въ новитѣ избори да се бори противъ сжщитѣ, за да защити едно здраво начало за общинскитѣ работи. Единъ Кметъ първата година само се учи—тя стига ако е просвѣтенъ и грижливъ управникъ. А града има нужда отъ една опредѣлена, ясна и твърдо следвана политика въ продължение на години. Всѣка промѣна е пакостна за града ни. Погледнете на неговата история: до сега сж кметували 20 души въ продължение на 50 години, или средно по 2½ год. е кметувалъ всѣки. Общината е разтуряна 7 пжти и 3 год. и 5 месеца общо управлявана отъ тричленни комисии. Нито единъ кметъ не е кметувалъ 2 пжти непрекжснато. Кметували сж 6 души по 2 пжти, но въ разни периоди, а не едно следъ друго: Чудно ли е, че града, бидейки арена на необуздано партизанство, още не е завършилъ своето благоустройство, не е уредилъ имотнината си, финанситѣ си, има кални улици, нѣма достатъчно вода и пр. пр.

Граждани,

Борете се за затвърдяването на кметската власть за да има и града ни затвърдена политика. Вие сте на правъ пжть за бждещето на града. Подканете младитѣ опозиционни водачи да следватъ Вашия примѣръ.

Хр. Мирски още отъ преди 2 години е за едно опозиционо становище противъ коалицията на Демократическата партия съ Дем. Сговоръ. На тая база той се бори противъ Г. Димитрова и Г. Даскалова и непрестано минираще коалицията. Самъ на тая база той си създаде въ партията своя фаланга, успѣ да вземе партийното бюро и да се наложи при опредѣлянето кандидатитѣ за общин. съветници. За него бѣ невъзможно да измѣни позициитѣ си, съ които се различаваше отъ противницитѣ си следъ изборитѣ и да влѣзе въ коалиция съ насъ, и беше заявилъ, че ако между Демокр. партия и Демокр. Сговоръ би се наложила коалицията, той ще си подаде оставката отъ общинския съветъ. Борейки се въ партията си противъ Г. Димитрова и Г. Даскалова, той отрече актива на бившето кметство. Вижте изборнитѣ му позиви: за да не се сметнатъ похвалени неговитѣ другари, които иматъ участие въ тоя активъ, нигде не се споменава за него и напълно го отрече. Така той изпадна въ неоачествима дребнавость и завистъ, които го доведоха до лекомислието да подаде оставката си като общин. съветникъ. Пакъ т. е. причини той взе по електрификацията на града отрицателно становище и като повлия на демократитѣ съветникъ въ стария общ. съветъ накара за да гласуватъ противъ нея,

Освенъ това, както Хр. Мирски, така и Ж. Желябовъ и другитѣ опозиционни общин. съветници искаха да *използуватъ общин. борби за общи партийна и държавна политика*, като мислятъ, че чрезъ свалянето на Варненското Кметство ще свалятъ и Ляпчева! Голѣма само измама е да се мисли че едно правителство ще падне като изгуби некое кметство.

в) *Що се отнася до Ст. Попова, той има една лична болка*, за която отъ две години търси лѣкъ: да отвори всички дюкяни въ своитѣ хали или да продаде последнитѣ на общината, за да се отърве отъ тѣхъ, защото щомъ общината построи въ Балъкъ пазаръ свои, тия на Ст. Попова ще се затворятъ, и зданието не ще има стойность. Настоящето постоянно присжтствие не му внушава довѣрие за тая работа. Той построи своето здание специално за месарски и рибарски магазини. Но общината има свои хали въ близки квартали, отъ които хали получава годишенъ наемъ надъ милионъ лв. И специалнитѣ закони запрещаватъ откриването на частни месарски магазии. Презъ 1927 год. въ Тричленната комисия влѣзе и представитель на клубътъ, къмъ който се числи г. Ст. Поповъ, близъкъ неговъ човѣкъ г-нъ Доросиевъ. Първата работа на последния бѣше да склони тричлената комисия за откриването на 2 месарски дюкяна въ халитѣ на Ст. Поповъ, за което е държано и постановление. Комисията стана жертва на желанието си да се обезпечи сговора на общинска работа. Ст. Поповъ отдаде тия дюкяни за около 200,000 лв. годишенъ наемъ. Но преди да се отворятъ, кметството бѣ вече избрано и то внесе протокола въ съвета за обсжждане. Азъ намирайки, че интереситѣ на общината ще се ощетятъ, не се показахъ склоненъ да се отворятъ дюкянитѣ, Предстоеше търгътъ за общинскитѣ хали, наемитѣ имъ бѣха застрашени. Съвета отмѣни протокола, и работата отиде въ административния сждъ, който призна, че протокола на тричлената комисия не може да се отмѣнява. Ст. Поповъ отвори 2 дюкяна, но не се прости съ надеждата да отвори и другитѣ или да продаде халитѣ на общината и такива искания предяви на последната. И като цена на зданието си поиска 6 милиона лева! Удовлетворение не получи

Може ли кмета Н. Поповъ да бжде приятенъ на Ст В. Попова и да получи подкрепата му? И самъ Ст. Поповъ излѣзе кандидатъ за кметъ и то безъ заплата. Но ако би си отворилъ само дюкянитѣ, той би ималъ годишно петорка кметска заплата, а на общинскитѣ хали наема би спадналъ наполовина! Неговитѣ хали държатъ клиентелата отъ цѣлата пияца, отъ параходитѣ и пр., и за това дюкянитѣ му иматъ голѣми наеми.

Общината имаше два месарски дюкяни при рибнитѣ хали и вземаше отъ тѣхъ 205 000 лв. годишенъ наемъ, а отъ халитѣ въ 2 уч. 710 000 лв. Следъ откриването на дюкянитѣ на Ст. В Поповъ първитѣ се унищожиха, а наема отъ вторитѣ хали спадна съ 105,000 лв. годишно, така, че общината губи само поради въпроснитѣ два дюкяна на Ст. Поповъ по 310 000 лв. годишно, а за двѣтѣ изтекли години 620 000 лв.

Групата на Венедиктъ Поповъ, собствено вече петь години какъ последователно прави най упорита опозиция на общинското управление на Дем. Сговоръ въ гр. Варна. Тя немилостиво спъваше деятелностьта на *П. Стоянова* и се бореше за неговото бламиране. Сжщото прази отъ 2 години и *противъ менъ*. Имало е случаи да се *избираме съ ед на обща листа*, но веднага следъ изборитѣ представителитѣ на тая група сж заемали най упорито становище противъ насъ. Така стана въ съвета, който беше избранъ въ 1927 година: г. Ст. Савовъ и Я Цанковъ презъ двѣтѣ години иматъ най голѣмиятъ си активъ въ това че непрекъснато конспирираха за моето бламиране. И днесъ историята се повтаря — групата чрезъ новитѣ свои представители общин. съветници води сжщата борба, и доказва сжщата непримиримость.

Ето въ съвокупность причинитѣ, които правѣха опозиционнитѣ общински съветници неприязнено настроени спрямо сегашното постоянно присжствие и ги накараха да си подадатъ оставкитѣ. Разбира се, че ще трѣбва да се прибави къмъ тая причина и тая, гдѣто *опозицията неможеше да вземе кметството*. Буржуазнитѣ опозиционни партии имаха 9 мандати: Демотрати 3, Радикали съ земледѣлци — 2, Либерали — 2, и Народняци — 2. Освенъ гдето неможеха да съставятъ нуждното болшинство, ами и тая раздробеность правѣше мжчно въобще общата творческа работа. *Поведоха се преговори съ комуниститѣ*, които имаха 6 общински съветници и съ които опозицията ставаше 15. Комуната не отиваше до тамъ, че да управлява града ведно съ буржуазията, освенъ ако последнята приеме нейнитѣ принципи и за тая цель представи на опозицията своята платформа, въ която влизха и следнитѣ точки:

а) пълна амнистия на осжденитѣ до сега дружбашо комунисти и отменението на закона за защита на държавата.

б) обезщетение на пострадалитѣ отъ бѣлия тероръ — т. е. отъ събитията по преврата на 9. VI и по септемврийскитѣ и др. събития. Говори се, че и въ общинския бюджетъ трѣбвало да се предвидятъ милиони за тая цель.

в) неумолима борба за свалянето на Демок. Сговоръ.

г) общинска политика по терка отъ комуната, облагане на „думбазитѣ“ и пр. и пр.

Комуната е била готова да сътрудничи въ управлението, ако буржоазията би приела да се отрече отъ себе си и да приеме тия искания. Страшно изпитание за последнята и голѣма съблазънь защото тя се надѣваше при 15 тѣ да отидатъ и двамата кореняци. Представителитѣ на последнитѣ пожелали да се усведомятъ, дали и Ст. В. Поповъ и Мил. Желѣзовъ—полковникъ отъ запаса на Българската армия, приематъ тая платформа и отиватъ за това ведно съ Пешевъ и Желябовъ въ домътъ на В. Поповъ, за да се срещнатъ съ синътъ, който билъ неразположенъ. Тоя приелъ цѣлата платформата, освенъ п. в, чиято редакция му се видѣла малко остра. Имало споръ не за сжществото, а за лютината на изразътъ. Ж. Желябовъ обещалъ да смегчи формулата, и преговоритѣ продължили въ писалището на Пешевъ, кждето се явили не само Ст. Поповъ и Желѣзовъ, но и представителя — секретаря на групата В. Поповъ, а именно Д-ръ Свраковъ. Кореняцитѣ, обаче, следъ като размѣнили помежду си мисли, отказали да приематъ сътрудничеството съ комуната и нейната платформа, и така 15 тѣ останаха въ невъзможность да станатъ болшинство. При все това *съгласието по платформата между тѣхъ било постигнато*. Но Авр. Гачевъ поискалъ преди да се подпише протокола, да се одобри съгласието отъ самитѣ бюра и да се представятъ за това и самитѣ протоколи. Комуната е поискала да тържествува напълно и да подиграе буржуазнитѣ и ултра буржуазни партии. Това искание не е могло да бжде удовлетворено, и така 15 тѣ не сж могли да се съгласятъ за общо управление.

Но за обща разрушителна работа комуната е готова всѣкога, защото рушението е въ сжщность и главната нейна цель: „Колкото по зле, толкова за комуната е по добре.“ Да се разтури съвета, да се спъне работата на града, да се увеличи гладътъ и недоволството въ работнитѣ маси, това за комуната е добре дошло, защото въ недоволството тя дири своитѣ сподвижници.

Дребнавитѣ недоволства на опозиционитѣ партии сближиха последнитѣ съ комуната, и *общия фронтъ за разрушението* биде съпоставенъ. Привиднитѣ причини се намѣриха въ *„изборния тероръ“* въ *„невѣрния протоколъ,“* въ отсжствието на Желябовъ отъ съвета и пр. И знаете по нататъкъ станалото.

Нѣкога Неронъ запали Римъ и се любуваше на пламъцитѣ му, декламирайки глупавитѣ си стихове Искаше да обгори и унищожи възраждающето се християнство. Легалната Варненска опозиция запали нашия градъ въ днитѣ, когато цѣлото гражданство и самата община има да работятъ усилено за да изпита едно удоволствие: да провали едно кметство, което бе получило подкрепата на гражданството. А *Авр. Гачевъ*, като Исакъ отъ пиесата Иванко, трие отъ радость ржце и се подсмива на некавата буржуазия, която за паница леща е готова да отиде и съ дявола.

Граждани,

Това събитие е много важно, то ни разкрива голѣми неджзи, върху които има да се замислимъ. И за това откритата нова изборна борба не е само за личности, тя не е и само за стабилитета и сигурностьта на общината, не е и само за благоустройството на града и поминъка на гражданитѣ. Вие има да се борите и противъ всички посочени неджзи и да не имъ дадете възможностьта да се закрепятъ и тържествуватъ. Рѣзко трѣбва да ги порицаете.

Може би на нѣкои отъ васъ ще се видятъ невѣроятни описанитѣ преговори. Но тѣ сж фактъ безпоренъ. Д-ръ Златаровъ среща зап. полковникъ Желѣзовъ, избраникъ отъ листата на Ст. В. Попова, и го пита, наистина ли той е приелъ да работи съ комуната.

Да, отговаря г. Желѣзовъ.

И Вие приехте платформата имъ, Вие, полковникъ, отъ българската армия?

Да, да, отговаря сжщиятъ, щомъ като Н. Поповъ не ме приема за пом. кметъ.

Сжщото е потвърдилъ г-н. Желѣзовъ и предъ г. Окр. Управитель и се знае отъ мнозина. Той го потвърди и предъ мене като ми заяви, че ако не го приема за п. кметъ следъ 5 минути подписва комунистич. платформа. Тогава взъ окончателно разбрахъ колко тоя човѣкъ не е удобенъ за нашата среда. Едно дознание съдържа най подробнитѣ дани по тия преговори. Представителитѣ на кореняцитѣ знаятъ и много любопитни подробности. Самъ Ст. Поповъ въ своята речь въ юнашкия салонъ казва: „Стимула, който *ни събра съ комуната*, не значи че ние сме стишли при тѣхъ, нито тѣ при насъ. Но както тѣ, така и ние, *трънахме по пжтя на обществения моралъ.*“ Нѣма що да се каже, трогателно едномислие, и Ст. Поповъ признава, че комуниститѣ сж тръгнали по пжтя на обществения моралъ. За да стане споразумѣнието съ комуната, спомогнаха още и нѣкои особни лични връзки:

а) Желябовъ билъ племенникъ на известния предатель Коста Тодоровъ, а братъ му следъ 6 годишно свободно пребиване въ болшевишка Русия туку що се е прибралъ въ Варна. Самъ Желябовъ бѣше единъ отъ първитѣ които мин. год. искаха да отидатъ въ болшевишка Русия за юбилея на болшевизма и непрекжснато е вземалъ участие въ протестационитѣ събрания за амнистирането на еднофронтовцитѣ.

б) Аврамъ Гачевъ е човѣкъ на бибалъка на Желябова и при него отъ години работи Комуната и като бивша социал. партия никога не е действувала съвмѣстно съ буржуазията и е пакостила на обществото винаги сама. Сегашния случай на дружба съ буржуазията е пръвъ въ цѣла България. За да извърши комуната едно отстжпление отъ принципътъ на самостоятелната борба, подействуваха и тия връзки на Аврамъ Гачевъ и той пожертвува самостойностьта на комуната.

Вестницитѣ изнесоха дани за новитѣ опити на комуната да тревожи страната. Преценете по достойнство извършеното въ Варна отъ легалнитѣ партии въ такъвъ моментъ въ съгласие съ разрушителнитѣ елементи. Азъ се отказвамъ да правя повече коментарии. Нека се зоае, че презъ време на преговоритѣ единъ болшевишки агентъ е служилъ за връзка между София и Варна.

Отъ изложеното вече става ясно, защо намъ бѣ невъзможно да осуетимъ разтурването на общинския съветъ. *Опозицията бъ решила или да превземе кметството, или да разтури общината.* Средния пжть, оня на едно сътрудничество съ Д. Сговоръ и по после съ новоизбраното пост. присжтствие, тя отбѣгваше. Намъ бѣ невъзможно да вземемъ отъ тая срѣда нито едно, както преди избора на кмета, така и още повече следъ избора, когато опозицията вече почна да прави и инатъ, за да провали на всѣка цена кметството и да предизвика нови избори, надѣвайки се на по-голѣмъ шансъ за себе си.

Следъ разговоритѣ, които съ опозиционни групи имахме, още преди изборътъ за кметъ, за насъ стана очевидно, че болшинството ще може да се състави само съ двамата кореняци и съ общинския съветникъ Игнатовъ отъ листата на Ж Желябовъ, родния на нашъ близъкъ приятель и минаващъ за неопартизаненъ гражданинъ. Кореняцитѣ подъ влиянието на критикитѣ, които преди изборитѣ имъ се направиха, изключиха отъ дружеството си провокаторитѣ и крайнитѣ елементи, измѣниха характера на вестника си, отхвърлиха предложението за съвмѣстна съ комуната дейность и се показаха готови да ни сътрудничатъ безъ особени претенции. Тѣ получиха пом. Кметство, само защото кандидата на Д Сговоръ г-нъ Банковъ въ надвечерието на избора поради законопроекта за пенсиитѣ трѣбваше да се откаже. Съ г. Игнатовъ тоже лесно се разбрахме, и той даде обещанието си да ни сътрудничи и да гласува за нашата кметска листа. Въ деньтъ, обаче, на избора за кметъ, по знайни и незнайни пжтища, опозицията го откжсна отъ насъ, и ние направихме избора безъ него. Той изигра една некрасива роля. За тая случка за сега бихъ казалъ: нека му е простено.

Ние вървахме въ лоялностьта на хората и въ честната имъ дума.

Но да изоставимъ тия подробности, важното бѣше че *кметството се състави и то съ своитѣ 15 гласа и съ двойния гласъ на кмета можеше да работи*, както години се е работило и то съ по-малко болшинство. При това, Кметството излѣзе отъ групата, която получи най-голѣмо довѣрие въ общинскитѣ избори и следователно отговаряше и на волята на гражданството.

Пропорционалната система, приложена така на широко у насъ дори и за чисто стопански учреждения като общинитѣ, има своитѣ достойнства, като дава възможность и на опозицията да получи мандати. Но има и своитѣ дефекти, отъ които най-голѣмия и общо признатъ отъ свѣтовната демокрация е гдето чрезъ нея почти не може да се създаде пълно болшинство, несбходимо за едно здраво и устойчиво управление. На всѣкжде се мжчатъ въ тоя й дефектъ да я корегиратъ. И у насъ колкото повече гражданството ще търси устойчивата власть, толкова и тая поправка ще се наложи. При тая система мжчно е да се добие по голѣмо болшинство, и ние се задоволихме съ снова що имахме, надѣвайки се да бждемъ подържани въ всичкитѣ добри начинания и отъ опозицията.

Тя имаше вече дългътъ *да работи въ съвета и съ своята сила да упражнява контролъ*, и то още какъвъ: контролъ отъ голѣма, сгрупирана опозиция, въ която влизаха ентусиазирани партизани. Но опозицията проигра своята сила за нищо. При кметуването на Ал. Василевъ и Ст. Савовъ широкитѣ имаха 3 съветници. По много въпроси кметоветѣ оставаха въ меншество, но нито оставки подаваха. нито бламъ предприемаха — тѣ упражняваха контролъ. Единъ знаменитъ писатель по политическитѣ въпроси казва, че когато опозицията е въ меншество, тя има две задължения: *да работи за общото благо, ведно съ болшинството и да се стреми да стане болшинство*. Тя можеше да успѣе да стане болшинство и да вземе чрезъ бламъ кметството. Нейното легитимно право е да иска да управлява, но въ никой случай не биваше да разтуря общин. съветъ.

Но може би нѣкой и следъ изложеното вече ще запита: Дали зачетохме опозицията, поканихме ли я за едно сътрудничество? Сторихме повече отъ възможното, розбира се, спазвайки напълно интереситѣ на града и държайки смѣтка да има градътъ едно *дееспособно кметство*, което би могло да развие творческа дейность. Говорихъ на опозиционнитѣ водачи, съ които имахъ среща, че приемаме едно сътрудничество на коалиционни начала, но ако това е невъзможно приемаме и едно сътрудничество безъ коалиция. Заявихъ, че съмъ готовъ да имъ дамъ участие въ управлението, стига само да се съгласятъ за една мирна, *необезпокоявана отъ партийни ежби работа въ общински съветъ*. Изложихъ имъ множеството въпроси, важни и очакващи общински съветъ, който да работи въ съгласие и съ енергия. Очаквахъ да се явятъ представители на групитѣ повторно предъ менъ или предъ бюрото на Дем. Сговоръ за преговори, но такива не се явиха. Собствено, както вече изложихъ, опозиционнитѣ общински съветници нѣмаха желание да работятъ съ насъ и вече бѣха загазили твърде дълбоко въ преговоритѣ си съ комуната.

Станалото не се връща. *Апелирано е вече къмъ „Пезаря“* — избирателитѣ, които единствено сж властни да отсждятъ. Наша грижа бѣше да се не злоупотрѣби съ тоя актъ на опозицията. Могли бихме да управляваме общината 6 месеци съ тричленка, както много пжти въ миналото е ставало. Не: ние съзнаваме пакостьта да стои града безъ общински съветъ и да се тормози цели 6 месеца съ кошмаритъ за новитѣ избори. И сторихме всичко, щото изборитѣ да станатъ бързо. *Гражданството трѣбва да отсече бързо, е ли е за едно творческо общинско дѣло, за една стабилна общинска власть, което значи и една стабилна общинска политика, или не*. На 21 того, то ще каже още веднажъ тежката си дума и надѣвамъ се по-решително отколкото на 10 II стори това.

V.

Въ изложението си преди изборитѣ азъ очертахъ важнитѣ въпроси отъ общинската ни политика. Днесъ азъ не ще повтарямъ това. Но има известни въпроси, които трѣбва да се обсждятъ, макаръ и съвсемъ на кратко.

За сега нашата обшинска политика има за задача:

1. *Да повдигне нашето лѣтовище* до степеньта да привлѣче богатата българска и европейска клиентела и така да стане то още по-голѣмъ и по-сигуренъ градски поминъкъ. А за това сж необходими:

а) *Благоустроенъ* и чистъ градъ, вода достатъчно, добра уредба на банитѣ, умѣрени цени на локалитѣ и жилищата и пр. и пр. Както хубоститѣ на лѣтовището ни, така и уредбата на града сж вече необходими и за непосредственитѣ — увеличени нужди на самото гражданство.

б) *Единъ голѣмъ хотелъ* край морето съ около 200—300 стаи, нуждата отъ който все повече се чувствува . Презъ 1927 и 1928 год. имахме нѣкои предложения. Увѣренъ съмъ, че скоро ще имаме добри и износни такива и то толкова по скоро, колкото по скоро добре ще уредимъ града си.

в) *Паважъ на Евксиноградския пжть*. Много важенъ въпросъ, защото крайбрѣжието е най-хубавото мѣсто за разходки и защото води къмъ Св. Константинъ, гдето отиватъ на лѣтуване много гости. Миналата година имахме обещанието на Министра на благоустройството и сега надлежния кредитъ е вече налице. Имаме увѣрението, че презъ тази пролѣть паважътъ ще започне. Една комисия тия дни ще реши, съ какво да се павира — съ малки блокчета, каквито държавата има въ Бургасъ, или съ китонъ. Отъ изявленията на г. министра Сл. Василевъ, които четохме преди нѣколко дни въ „Варнен. новини,“ гражданитѣ могатъ да се обнадеждатъ *за съдействието, което както министерството на благоустройството, така и др. м-ва ще дадатъ за повдигането на Варна*. Правителството, обрадвано отъ резуетата на миналитѣ общин. избори, въ които гражданството доказа, че излиза отъ комунистическия пленъ, въ който бѣ попаднало, и че се е заело здраво за своята община, веднага се притече на помощь на града: отпустна 1 мил. лв. за театра, а преди нѣколко дена отпустна и дължимитѣ на града около 4½ мил. лева, като се отказа да ги прехване срещу задълженията на общината. Това се направи за да има възможность града презъ пролѣтьта да развие една широко благоустройствена работа и така не само да се уреди града, но и да се създаде работа за работници и алъшъ-зеришъ за еснафи и търговци.

г) *Улеснения на лѣтовницитѣ* — визи, отстжпка по железницитѣ, полицейски формалности и пр. Мин. година измолихме отъ правителството да освободи отъ виза идващитѣ отъ чужбина, като за Ромжния това започна отъ 15 априлъ. Еснафитѣ и търговцитѣ знаятъ значението на този актъ за тѣхната предвеликденска търговия. Отъ години желѣзницитѣ правятъ лѣтно време отстжпки на отиващитѣ по курортитѣ. Миналата година отстжпката бѣше 25% и то общо за цѣла България, а не за пжтуване до нѣкои лѣтовища. Въ едно изложение още преди два месеца сме искали отстжпката за далечнитѣ лѣтовища да бжде 50% и да се свърже съ издаването на курортнитѣ свидѣтелства отъ общината, за да може тя да си събира курортнитѣ такси, които ежегодно ще бждатъ вече надъ 1½—2 мил. лева. За всички улеснения сме направили своевременно постжпки и сме съ надежда да ги получимъ.

д) *Добре уредена рекламна служба*. Курортитѣ се създаватъ за поминъка на населението, и днесъ между тѣхъ има борба на търговски начала. Рекламата и тукъ е душата на търговията. Наскоро ще бждатъ готови 10,000 проспекти, които, щомъ ги вземемъ, ще се разпръснатъ по всички интересуващи се отъ лѣтовището ни държави Тѣ сж написани на петь езика — по 2000 екз.: български, френски, нѣмски, чехски и полски. На държав. печатница ще платимъ за таблата около 150,000 лева. Презъ миналото лѣто влѣзохме въ споразумѣние съ една нѣмска фирма за изработване на единъ филмъ на нашето лѣтовище. Той е вече готовъ и сега той се играе въ Прага. Ще бжде пуснатъ отъ самата фирма и въ всички други държави. Въ Прага се уреди презъ тек. месецъ една изложба на пристанищата и курортитѣ. България взе павилионъ и делегира инженеръ Кжневъ да уреди пристанишната изложба. За пръвъ пъть и лѣтовна Варна излѣзе на конкурсъ въ една свѣтовна изложба съ свѣтовни лѣтовища. За уредбата на тоя конкурсъ и за нашия успѣхъ ето що пише инженеръ Къневъ:

Прага, 24 мартъ 1929 год.

„Г-нъ Поповъ,

Днесъ тържествено се закри панаира, следъ като бѣ посетенъ отъ около 200,000 души.

Успѣхътъ на нашия павилионъ и особено на *„морскитѣ бани — Варна“* бъ извънредно голѣмъ и надмина всички очаквания.

Направихме една голѣма крачка напредъ въ рекламното дѣло на Варна, но страхъ ме е, дали ще можемъ да устоимъ на рекламата. Както и очаквахъ, даденитѣ ми две хиляди картички се оказаха съвсемъ недостатъчни и веднага се разграбиха. Напечатахъ още 20,000, но и тѣ се разграбиха.

Филма, който получихме отъ Германия, представляващъ Варна и околноститѣ, давахме цѣла седмица въ панаирския кинематографъ. Направихме му и нови надписи на чехски съ рекламно съдържание. И той изигра една голѣма роля за пропагандирането на курорта.

Отъ всички страни получихме увѣрение, че сме направили отлично впечатление. Липсваше само едно добре организирано бюро тукъ, което да дава точни и сигурни сведения и да сключва сдѣлки, т. е. да се ангажира съ закарването на лѣтовници въ Варна и за разквартируването имъ. Ако имахме такава организация, съ каквато сърбитѣ разполагатъ, ние можехме да имаме ангажирани въ най лошия случай веднага поне 5 000 души.

Нека Ви обясна, че за изложбата се изработиха на голѣмъ форматъ около 150 изгледи отъ нашето лѣтовище, включ. и отъ Св. Константинъ, санаториума, Галата и др Варнен. Окр. Съветъ подпомогна рекламното ни дѣло съ 30 000 лв. Отъ въпроснитѣ изгледи около 25 сж много голѣми 50—60 см Изработиха се карти на града, на пжтищата, желѣзницитѣ и таблици за ресторанти, хотели, за ценитѣ и пр. пр.

Лѣтовището ни, което отъ 2 год. вече дава по 150—200 мил. лева на града и подържа живота на голѣма часть отъ гражданитѣ, заслужава тия жертви и изисква една ясна и системно следвана курортна политика.

2. *Благоустрайството на града*. Предстои да се отворятъ лека полека всички улици и да се канализиратъ, водоснабдятъ, освѣтлятъ съ електричество и да се настелятъ. Презъ тази пролѣть ще започне довършването на ул Гургулята, 6 септември, Сливница, Нишка, Македонска, Миладиновска, Ц. Борисъ съ площада Екзархъ Иосифъ, Шипченска, бул. Фердинандъ, а по-късно и много други. Съ завършването на тия улици ще се създаде условие за едно *отобусно движение*, отъ което и града и лѣтовището ни се нуждаятъ. Предстои довършването на кокарденския каналъ, регулирането на ул. Каналска, на главнитѣ улици въ новитѣ квартали, електрификацията на града чрезъ нова централа и пр. и пр. На складъ имаме отъ зимасъ надъ 30 тона китонъ за ул Гургулята и 6 септември. Готово е всичко за канализирането и водоснабдяването на много улици. Проучени сж и новитѣ каптажи за засилване на градската вода. Тукъ е мѣстото още веднажъ да опровергая голословното твърдение на опозицията, че всичко се правило за центъра, а нищо *за крайнитѣ квартали*. Интересно е да се подчертае, че тъкмо тия, които най много ронятъ сълзи за крайнитѣ квартали, нищо не сж направили за тѣхъ, когато сж имали общинската власть. Преди всичко, центъра на града служи на цѣлия градъ: тамъ слизатъ и зарабоятъ хлѣбътъ си всички бѣдни и богати. На второ мѣсто, въ крайнитѣ квартали днесъ има и шосирани пжтища, и вода, и електрическо освѣтление. Който го знае това? Ще си позволя да Ви дамъ само 4 проекции,*) за да видите, *какъ харчено въ цѣлия градъ се е работило за благоустройването му*.

3. *Новия общински театъръ* трѣбва да се довърши и наесень да го отворимъ. Съ него ще се гордѣе града, той ще разнася просвѣта и ще свидѣтелствува за културата на града. Наскоро ще се обяватъ търговетѣ за парното му отопление и за електрификацията. Паричнитѣ срѣдства съ трудъ и постоянство ще се обезпечатъ. Но нека се не забравя, че известни интереси забавиха съ 15 години довършването на тая сграда и че тѣ и днесъ сж на служба въ борбата, що се води противъ насъ. Ако само още веднажъ се прекъсне работата подъ предлогъ на отлагане или нѣмане на срѣдства, тя ще остане недовършена. Предстои довършването на *пожарната команда* и постройката на общинско здание за *родиленъ домъ* и домакински нужди. Паритѣ за тая сграда сж готови.

4. *Поминъка на гражданитѣ изисква* сериозни грижи особено следъ лютата зима, що прекарахме. Лѣтовището дава поминъкъ, но само то не стига. Отъ една година работимъ за повдигането на лозарството, дърводѣлството, скотовъдството пр. *Кметството има програма за насърдчението на всички сжществени поминъци*. Трѣбва да се признае, че въ това направленве отъ 1 година се работи усилено и системно. Двата лозарски курса и оня за дърводѣлството още следватъ, въпросътъ за лозарската изба се смѣта разрешенъ, а една сушилня, несбходима за дърводѣлския поминъкъ, следъ нѣколко дена започва да се строи отъ общината.

Подобренията, които се проектиратъ отъ държавата на пристанището ни, разрешението на тарифния въпросъ и оня за свободната зона ще закрепятъ положението на нашитѣ търговци. Благоразумието на гражданството може да допринесе много за уреждането на тия въпроси. Започването на благоустройственитѣ работи въ града ще даде работа на всички работници, колари, дюлгери и на всички еснафи и търговци. Миналата година благоустройството създаде работа на хиляди граждани. Това ще стане и тази година.

5. Въ програмата ни за т. г. влиза по-голѣма грижа за *просвѣтното дѣло*. Започнато е вече голѣмо училище въ Араба Конакъ, най-хубаво отъ училищата ни, и се изработватъ планове за 3 по-малки: За Дамяновата махала, Пѣсъцитѣ и Кокарджата. Съ тия училищои сгради ще се задоволятъ за сега училишнитѣ нужди на града. Ако между държавата и общината въпроса за замѣната на мѣстото за Т. Пощенско здание се уреди скоро, ще имаме за тия училища евтинъ кредитъ и лесно ще се построятъ още презъ това лѣто.

Благоустройството и поминъка на града, ето голѣмитѣ въпроси отъ нашата общинска политика, за които работихме 2 год. Следвали сме една опредѣлена система, и резултатитѣ сж предъ очитѣ на гражданитѣ. Партизанското заслѣпение е по-лошо отъ физическото и не дава възможность да се види онова, що е предъ очи. *Затвърдена кметска власть означава и затвърдена и следвана редъ години общинска програма* Хората, сж които творятъ, а тѣ се различаватъ по мисли, идеи и разбирания, различаватъ се и по идеализъмъ и творческа енергия. Всѣка промѣна на лицата носи и промѣна на работата. Впрочемъ това е досущъ ясно и нѣма нужда отъ доказване.

Азъ завършвамъ предизборната си речь и вѣрвамъ че сж ясни вече за Васъ моитѣ разбирания и пожелания. Азъ дойдохъ да стана кметъ на града, за да вложа усилията си въ пресъздаването на сжщия, въ който и азъ имамъ и своя поминъкъ и имотнина и домочадието си. Милъ ми е, както на всинца Ви. Самооболщавалъ съмъ се, че мога съ службата си и азъ да дамъ примѣръ на една преданость къмъ градскитѣ интереси. Колкото и да е тежко, азъ напъвамъ силитѣ си и ще бжда щастливъ, ако ще имамъ възможность да довърша започнатото дѣло.

*) Дадоха се тия проекции — на крайнитѣ квартали и отъ тѣхъ личи какъ сж прошарени съ настлани улици и електрически ламби.

Печатница Добри Тодоровъ — Варна